

היסטוריה 18

שחר פרץ

3 במרץ 2025

החומר שיוצג בשיעור הזה – שייך לפרק הבא ולא יהיה חלק מהמבחן.

FOR THE TEST..... (1)

לא משננים את הסיכום. לוקחים נושא, עוברים עליו, מסכמים אותו בנקודות (המלצה: לעשות תרשים). לאחר כל נושא, בה"כ, הלאומיות, ונניח שהוא מחולק לפאפיינים, גורמים ומאפייני תנועות לאומיות, ונניח שלמנו היום מאפיינים וגורמים – לעשות שאלה בנושא הזה. לקחת את רשימת הנושאים ביחס לזמן, ולתכנן מראש. לתכנן אילו נושאים ללמוד בכל יום, תוך התחשבות בכמה אתם חזקים בכל נושא.

בשאלות – תמיד יהיה סעיף אחד על לאומיות כללית וסעיף אחד על ציונות. לא ייתכנו שאלות שהן רק על אד מבין השניים. את יום ראשון ושני מומלץ להקדיש לשאלות כלליות, אחרי שלמדנו כל נושא בנפרד. יש שעה לכל שאלה – הרבה זמן. עם זאת, בהתחלה זה יכול לקחת זמן, וע"כ מומלץ להשתמש בשעון.

זכרו – 5 נק' מציון המבחן הן על פתיחה ומרקור. כתבו תשובות מארגנות מלאות. ככל שתתחילו יותר מוקדם, כך ייטב בהטמעת אופן הכתיבה.

מי שרוצה לשלוח שאלה, ששרית תעבור עליה ותחזיר משו"ב, מוזמן לשלוח בצ'אט בטימס לא יאחר מיום ראשון לפני 12:00 בערב ("עד הצהריים ככה"). כך או אחרת ניתן לשאול שאלות הן בקבוצה של הכיתה עם שרית (בשעות "רלוונטיות") ובצ'אט בטימס. ככל הנראה יישלחו עוד שאלות תרגול בטימס.

1.1 חזרה על חומר

יש הסבר מיוחד להשפעות החילוניות בעבור היהדות. פרט להסבר הרגיל בעבור כל התנועות הלאומיות, בציונות היה חשש שהיהדות תעלם כתוצאה מתהליך החילון, ובכך הרעיון הלאומי החליף את הדת (למטרת מניעת התבוללות). היו גם דברים הקשורים לבוא המשיח והקץ.

NAZISM..... (2)

>תמונה של היטלר< בימים הבאים יש להביא את הספר של טוטאליטריות ושואה.

2.1 על המשטר הטוטאליטרי ואופן השגת מטרותיו

אחד מבחירי המסטר המשטר הנאצי, אמר במשפטו "אפשר תמיד לגרום לאנשים ללכת אחרי המנהיגים. זה קל. כל מה שאתה צריך להגיד להם זה שהם מותקפים, ולהאשים את הפציפיסטים בחוסר פטריותיות ובחפישת המדינה לסכנה".

המשטר הטוטאליטרי עובד על הרגש. מהמילה total. שליטה מוחלטת (טוטאלית) בכל תחומי החיים. בפרט, המחשבות. למשטר הטוטאליטרי לא הייתה אפשרות להתקיים לפני המאה ה-20. אלו משטרים מודרניים. אומנם, היו משטרים בעבר כמו מלוכה ונסיכויות, אך המשטרים הטוטאליטריים משתמשים בכלים מודרניים (כמו תקשורת מונים) כדי להגייש את העם. גיוס העם נעשה בכל מגי דרכים:

• פחד

• תעמולה

• חינוך

תמיכה מפחד היא תמיכה, וגם אם לא מרצון. אם נחוקק חוקים שמנטרלים גורמים פנימיים, נגייס גם כך את תמיכת האנשים. **המשטר הטוטאליטרי מגייש תמיכה בכל תחומי החיים, בכל הדרכים האפשריות.**

בספר "1984" מתואר עולם עם כרזות המתנוססות בכל, ופנים של אדם בעל שפם שחור הבאות מכל מקום. תיאור של משטרה חשאית וכו'. "רק משטרת המחשבות יש לה חשיבות". במשטרים טוטאליטריים הכל היה כל כך חזק שאנשים פחדו לחשוב כנגד המשטר; שמא לא פילט מתוך שינה, לדוגמה. הן במשטר הקומוניסטי והן בנאצי (וחלקית באיטליה) ילדים הלשינו על הוריהם על מנת להכנס לתנועות נוער ולקבל הכרה. אנשים הלשינו על בני משפחותיהם.

2.2 הגדרת המשטר הטוטאליטרי

קיימת הגדרה עם ביקורת מרובה, לפיה אלו מאפייני המשטר הטוטאליטרי: "קיומה של **אידיאולוגיה אחת**, המתייחסת לכל היבטי החיים ומחייבת את כל בני החברה להזדהות איתה. קיומה של **מפלגת המונים אחת שבראשה מנהיג**. ראשיה מהווים עלית סגורה המצייתת למנהיג והיא עליונה על מוסגות השלטון או משולבת בהם. קימו של **פיקוח על האזקחים** באמצעות **משטרה חשאית** המפילה אימתה על הכל. למנהיג יש שלירה בלתי מוגבלת על **אמצעי התקשורת** ועל **אמצעי הלוחמה**. השלטון **מכוון את הכלכלה לצרכיו**".

שרית שמה בכוכבית על שליטה באמצעי הלוחמה – במרבית המדינות הדמוקרטיות היום השלטון שולט על אמצעי הלוחמה. ההגדרה הזו אומנם נכונה, אך נכתבה על סמך משטר מסויים – ברית המועצות. לדוגמה, הנושא של הכלכלה לא קיצוני כמו בברית המועצות. להפך, בגרמניה הנאצית היה שימוש באנשי מפתח בכלכלה.

2.3 אודות אידיאולוגיות

אידיאולוגיה – משמעותו איך העולם צריך להיראות ואיך צריך להגיע לשם; מה האידיאל. נתייחס לאידיאולוגיה כמו אל משקפיים, או כמו מסננת. נאמר, ואני אנטישמי (זו אכן אידיאולוגיה) אז כל בעיה אייחס ליהודים – הפסדנו במלחמה, זה היהודים. נפל לי משהו על הרגל, זה היהודי הקרוב. כל ההסתכלות על העולם היא לפי האידיאולוגיה. עיתים, הם מאוד טובים, ועיתים, להפך. אידיאולוגיה לא מספרת רק על מה רע – אלא מה האידיאל ואיך להגיע אליו.

נגדיר: **מערכת מורכבת של אמונות, דעות, ערכים על האדם ושביבתו שמנסה להסביר את המציאות שאנו חיים בה ומציעה דרכים לתיקון המציאות הקיימת.**

אנחנו חיים היום בעולם פחות אידיאולוגי.

דוגמאות:

• נאציזם	• לאומיות
• קומוניזם	• אנטישמיות
• פאשיזם	• טבעונות
• סוציאליזם	